

Ἦτον ἤδη ἡ σειρὰ τῆς Λουίζης ν' ἀφήσῃ κραυγὴν.
— Τί εἶναι τοῦτο; εἶπεν ὁ Σῶνδερ καταιπλαγείς.
— Εἶναι τὸ ὠρολόγιον τῆς ἀθρόνης, ἀπεκρίθη ὁ Δανιήλ, χωρὶς νὰ παραποιήσῃ τὴν φωνὴν του.

— Ὁ Δανιήλ! ἀνεφώνησεν ὁ Γέρων.

Ὁ Δανιήλ εἶχε γονυπετησεὶ καὶ ἡ Λουίζα εὐρέθη ἐπίσης γονυπετῆς ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς τῆς. Ὁ πτωχὸς πατὴρ ἐνηγκαλίσθη ἀμφοτέρους ἐνθέρμως, καὶ ἐκλαυσεν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς των.

— Ἀλλὰ διαίτῃ δὲν ἐπέτυχες εἰς τὸ πρῶτον ὠρολόγιόν σου; ἠρώτησεν ὁ Γέρων.

Ἡ Λουίζα ἔθηκε τὸ δάκτυλον εἰς τὸ στόμα τῆς, θεωροῦσα τὸν Δανιήλ.

— Πᾶ! ἀπεκρίθη εὐθύμως οὗτος· ἐλητμόνησα νὰ λίσσω ὁδόντας εἰς τὸν κυριώτερόν μου τροχόν... Τοῦτο μόνον, ἂν ἀγαπᾷτε! Ἐάν σε ἐσυμβουλευσμένη, κύριε, δὲν θὰ ἐπραττον ἐκείνην τὴν ἀστοχασίαν.

— Σιωπᾶ κόλαξ! εἶπε στενάζων ὁ Γέρων ὠρολογιοποιεῖ, εἴσαι ἐμπειρότερος τοῦ κυρίου σου! Ἐγὼ δὲν ἠμπόρῃσα ποτὲ νὰ τακτοποιήσω αὐτόν τὸν οὐτίδανόν Τοῦρκον!

Π. Η.

ΜΕΛΕΤΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ

ΕΠΙ ΤΗΣ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

—ο—

(Συνέχεια, ἴδε φυλ. 94)

Πρώτη ὑπετάχθη τοῖς Ῥωμαίοις ἡ μικρὰ πόλις Σύλλεκτος, ἔπειτα αἱ μεγαλοπόλεις Λέπτη καὶ Ἀδι-
αμητόν, καὶ ὁ Βελισάριος προέβη ἀκολούτως μέχρι
Γράσσης, ἐνθα ἦσαν τὰ βασιλεία τσαυτὴ δ' ἦν ἡ τῆς
γῆς εὐφορία καὶ γονιμότης, ὥστε παρίστα διὰ τῶν
βυάκων τῶν ἐλικοειδῶς ἐρπόντων ὑπὸ τὰ συνηρεφῇ τῶν
δαφνῶν καὶ καλαμώνων ἄλση, διὰ τῶν ἀπεράντων
αὐτῆς δασῶν καὶ κήπων τὴν θείαν καὶ μαγευτικὴν
ιδανικοῦ παραδείσου σκηνογραφίαν. Ἡ τσαυτὴ παν-
τὸς ἀγαθοῦ ἀφθονία, ἡ εὐδαιμονία καὶ γαλήνη ἡ ἐπὶ
τῶν χωρῶν τούτων βασιλεύουσα, ἐγένετο παραιτίος
τῆς ἐκχαυνώσεως καὶ διασθορᾶς ἐνὸς τῶν ἀνδρειοτέρων
ἐθνῶν τοῦ ἐναγχοῦ τὸν τρόμον ἐπὶ τῆς Εὐρώπης
καὶ Ἰταλίας διασπείραντος. Οὕτως ἡ ἀφθονία, ὁ πλοῦ-
τος καὶ ἡ ἐπαγωγὸς φύσις μαγεύουσα ἡμᾶς, φαίνεται
μὲν ὅτι διαχέει ἐν ἡμῖν εὐδαιμονίαν καὶ τέρψιν, ἀλλ'
ἐκμυζοῦσα ἀπὸ τὴν ψυχὴν ἡμῶν πᾶσαν ἐκμάδα ἀνδρι-
κοῦ αἰσθήματος, καὶ ἀνικάνους καθιστῶσα πρὸς τὴν
ἰδίαν ἄμυναν, μᾶς παραδίδει οἰονεὶ δεσμῶς ὑπὸ τῆς
ἀδυναμίας ἡμῶν εἰς τοὺς ἐπερχομένους κατακτητὰς,
τὴν ἰδίαν ἐξόντας καὶ αὐτοὺς τύχην. Διὸ καὶ οἱ Βαν-
δῆλοι ἐφθασαν περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰς τὸ ἐπα-
κρον τῆς τρυφῆς καὶ τῆς ἀκολασίας, διαγοντες βίον τρυ-
φλὸν ἐν οἰκίαις θεριναῖς, ἐν τρυφῶντας εἰς λουτρά,
κατακλινόμενοι εἰς δειπνα πολυτελῆ, καὶ κατὰ τὸν

μηδικὸν ἀμπεχόμενοι τρόπον· ἔργον δ' αὐτῶν ἦν ὁ ἔρως
τὸ κηνήγιον καὶ αἱ διασκεδάσεις, αἱ ἀμαξοδρομίαι, οἱ
παντομίμοι, ἡ μουσικὴ καὶ οἱ τοῦ θεάτρου χοροί.

Οἱ Βανδῆλοι οἵτινες κατ' ἀρχὰς τῆς ἀπὸ Ἰσπανίας
μεταναστεύσεως αὐτῶν συνεποσοῦντο εἰς πεντήκοντα
χιλιάδας, ἐπληθύνθησαν περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην μέ-
χρι τῶν ἑκατονπεντήκοντα περίπου χιλιάδων. Καὶ ἡ-
δύναντο διὰ τοῦ πολυπληθοῦς αὐτῶν ἀριθμοῦ νὰ ἀμύ-
νωσι καὶ ἐκυτοὺς καὶ τὴν χώραν των, ἐάν τὸ πνεῦμα
τῆς ὁμονοίας καὶ καρτερίας συνέδεεν αὐτοὺς, καὶ ἂν οἱ
φίλοι τοῦ δεσμοῦ βασιλέως Ἰλδερίχου δὲν ἐβοήθουν
τὸν Βελισάριον κατ' αὐτῶν. Οὐχ ἦτιον ὅμως ὁ Γε-
λίμερ συνήθροισε διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ἰσχύος αὐτοῦ
στρατὸν ἀξιόμαχον, δι' οὗ ἐμελέτα νὰ ἐκτελέσῃ σχέ-
δια ὅχι ἁμοῖρα στρατιωτικῆς ἐμπειρίας. Ἀλλ' ἡ
θρασύτης καὶ σφοδρότης ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Ἀμ-
μάτα, κακῶς ἐνοήσαντος τὰς παραγγελίας αὐτοῦ καὶ
ἐπισπεύσαντος μάχην καθ' ἣν ἐτρώθη, κατέστρεψε καὶ
τὰ σχέδια τοῦ Γελίμερ καὶ τὴν πατρίδα αὐτοῦ· τρια-
κόσιαι δὲ μόνοι Ῥωμαῖοι ἐκάλυψαν ὑπὸ πτωμάτων
λεωφόρον ἐβδομήκοντα σταδίων. Ὁ Γελίμερ ἀγνοῶν
τὰ γινόμενα, ἐφθασε πρὸς τὸ μέρος τῆς μάχης, καὶ
ἐνέκειτο μετὰ μεγίστης ὁρμῆς κατὰ τῶν Ῥωμαίων.
Ἀλλ' αἰφνης ἀμελήσας τὴν μάχην, ἐτράπη ἐπὶ τὸν θρη-
νον τοῦ κατὰ τὴν προτέραν μάχην φονευθέντος ἀδελφοῦ
αὐτοῦ, καὶ ἐξεπλήρου τὸ τελευταῖον καθήκον του. Δι-
ότι ἐνῶ κατεγίνετο εἰς ταῦτα, αἰφνης ἡ βοή τῆς τοῦ
Βελισαρίου σάλπιγγος καλοῦντος ἐκ τῆς φυγῆς τοὺς
στρατιώτας αὐτοῦ ἤχησε τρομερὰ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ,
καὶ βλέπων ἑαυτὸν εἰς ἀμυχανίαν, ἔφυγε πρὸς τὴν
ἐρημον τῆς Νουμιδίας, λαβὼν μετ' ὀλίγον τὴν παρη-
γορητικὴν εἰδήσιν ὅτι αἱ περὶ τῆς θανατώσεως τοῦ Ἰλ-
δερίχου καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ διαταγαὶ του ἐξετελέ-
σθησαν ἀκριβῶς. Ἀλλ' ἡ ἐκδίκησις ἡ μᾶλλον τὸ κα-
κούργημα τοῦτο αὐτὸν μὲν οὐδὲν ὠφέλησε, τοὺς δὲ
Ῥωμαίους ἐβοήθησε διττῶς, διὰ τῆς ἑτὶ μᾶλλον
πρὸς αὐτοὺς ἀφοσιώσεως τῶν κατοίκων, ἐκδικητὰς
τοῦ δολοφονηθέντος ὄντας, καὶ διότι ἐγένετο ἐκποδὼν
τὸ μόνον εἰς τοὺς κατακτητικοὺς αὐτῶν σχεποὺς κώ-
λυμα.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ Βελισάριος ἐθαδισε πανστρατιᾷ
ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα, εἰς ἣν εἰσῆλθεν, ἐνῶ οἱ κάτοικοι
τὰς πύλας ἀνακλιναντες, κατὰ τὸν Προκόπιον, λύχνα
ἐκαίον πανδημεῖ, καὶ ἡ πόλις καταλάμπετο τῷ πυρὶ
τὴν νύκτα ὅλην ἐκείνην. Οἱ νικηταὶ εἰσῆλσαν ἐν αὐτῇ
ἡσύχως καὶ οὐδὲν τοὺς πολίτας βλάβαντες. Ὁ
στόλος εἰσῆλθεν εἰς τὸν λιμένα, καὶ ὁ Βελισάριος εἰ-
σίστασε τοὺς ὑποστρατήγους αὐτοῦ ἐντὸς τῶν ἀνακτό-
ρων τοῦ Γελίμερος.

Καταλαβὼν οὕτω τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Βανδηλικοῦ
ἐθνους, ἐφρόντιζε νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτὸν ἀπὸ πάσης
ἐχθρικής ἐξαπιναιῆς προσβολῆς· διὸ πρῶτον μὲν, ὡ-
χύρωσε τὴν μητρόπολιν, ἐνθεν ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν
ὑπολειφθέντων Βανδηλῶν καὶ συνέτριψεν αὐτοὺς περὶ
τὰς πεδιάδας τοῦ Τριμακάρου. Ἐπανακάμψας δὲ
εἰς Κορχηδόνα ἔγραψε τῷ αὐτοκράτορι, ὅτι ἐπερτίωσε
τὴν τῆς Ἀφρικῆς κατάκτησιν εἰς τρεῖς μῆνας. Συγ-
χρόνως δὲ διὰ τῆς ἀποστολῆς ταγμάτων τινῶν κατέ-

κίησε τὴν Σαρδῶν, τὴν Κορσικὴν, τὰς Βαλεαρίδας νή-
σους καὶ τὰς παραλίους πόλεις τῆς Ἀφρικῆς μέχρι
τῆς Ἀντικυ τῶν Γαδερίων χώρας.

Κατὰ τοῦ διαφυγόντος Βασιλέως καὶ κατακλει-
σθέντος εἰς τι τῆς Νουμιδίας ὁρος Παππούαν, ὑπὸ
Μαυρουσίων βαρβάρων οἰκούμενον, ἀπέστειλε τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ Φάραν, ἄνδρα σώφρονα καὶ δραστή-
ριον, διατάξας αὐτῷ τὴν πολιορκίαν τοῦ φυγάδος,
καὶ προσεχὴν μήποτε οὗτος διαφύγῃ ἢ προμηθευθῇ τι
τῶν ἀναγκαίων. Ὁ Γελίμερ πολιορκηθεὶς ἐπὶ μακρὸν
καὶ ἀπειρηκὼς ὑπὸ τῆς σκληρᾶς παρὰ τῶν Μαυρου-
σίων διατίτης, τῆς ὑστερήσεως καὶ κακοπαθείας, παρε-
δόθη τελευταῖον εἰς τὸν Φάραν, ἐν ἔτει 534.

Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ Βελισά-
ριος ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὡς ἄλλος
Σικελίων, ἐνθα ὁ Αὐτοκράτωρ συνεχώρησεν αὐτῷ
θρίσμβον, ὅστις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης κατήντησε
κλῆρος μόνον τῶν ἡγεμόνων. Ἀλλ' ὁ ἥρωας τοῦ αἰῶνος
τοῦ ἀντὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ὄγγον καὶ μεγαλο-
πρέπειαν περιβεβλημένος, καὶ ἐπὶ ἐλεφάντων βραδυ-
πόρων ὡχούμενος, ὑπὸ δὲ τῶν λαφύρων καὶ κατορ-
θωμάτων αὐτοῦ ἀκολουθούμενος, εἰσῆλθεν ἀπεναντίας
ἐν αὐτῇ ταπεινός, καὶ διαβάς διὰ τῆς λαμπρᾶς παρα-
τάξεως προσῆλθε καὶ ἔκλινε γόνυ ταπεινώσεως πρὸ
τοῦ αὐτοκράτορος, ὃν ἑώρα καὶ ἐδόξαζε διὰ τῆς ἐν-
θεν μὲν ἀμείνης, ἐνθεν δὲ ἐπιθέσεως αὐτοῦ. Ἀλλ'
ὅ, τι ἐπραξεν ἐκουσίως ταπεινοφρονῶν στρατηγός, σέ-
βας πρὸς τὸ βασιλεῖα αὐτοῦ ὀφείλων, τοῦτο ἡναγκάσθη
νὰ ἐκτελέσῃ ὁ δῦστηνος τῶν Βανδήλων ἡγεμὼν, πορ-
φύραν περιβεβλημένος καὶ ὑπὸ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ
ἀκολουθούμενος. Καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν
ἐπαθὲν ἄξια ὧν ἐπαθὲν· διότι ὁ αὐτοκράτωρ,
ἐλευθερίως φερόμενος, οὐ μόνον δὲν ἐνιμώρησεν,
ἀλλὰ καὶ Ῥωμαῖον ἀνέδειξε πατρίκιον καὶ χώραν
πολλὴν ἐν Γαλατίᾳ ἰδωρητατο αὐτῷ (Προκόπ. ἱστορ.
τ. Βανδηλ. πόλ.— Ζωναρ. ΙΔ, 7, 12).

Οὗτος, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ ἑναγ-
χος κλονιζομένη Ῥωμαϊκὴ ἀνατολικὴ αὐτοκρατορία, ἡδυν-
ήθη νὰ καταβλήῃ τοὺς ἀσπόνδους τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς
ἐχθρούς, καὶ νὰ περιποιήσῃ ἑαυτῇ χώραν, ἥς ἡ ἰδέα
τῆς ἀνακτήσεως, ἀπέπη ἀπὸ πάντα νοῦν, κατὰ τοὺς
χρόνους μάλιστα τούτους, καθ' ὅς ἄπαντες ἐφο-
βοῦντο καὶ περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ὑπάρξεως. Ὁ ἀνα-
διφῶν καὶ μελετῶν τὴν ἱστορίαν, βλέπει ὅτι τοιοῦτον
αἰετοπτε τὸ τέλος τῶν κατακτητῶν, ὅσοι, ἀπολέσαντες
πᾶν ἀνδρικὸν αἶσθημα καὶ διαφθαρέντες, νομίζουσιν
ὅτι διὰ μόνης τῆς κατακτήσεως θέλουσι διατηρηθῇ
ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνης, ἥς τοὺς κατοίκους κατεπιέζουσιν,
καὶ πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῶν ὁποίων κωφαίνουσιν.
Ἡ δὲ ἡμέρα τῆς ἐλευθερίας ἀνατέλλει τάχιον ἢ βρά-
διον τοῖς καταθλιβομένοις, ἐὰν οὗτοι, σωφρονοσθέντες
ἐκ τῶν ὅσα ὑπὸ τῆς ἀνοίας αὐτῶν πάσχουσιν, ὀπλί-
ζονται καθ' ἑκάστην δι' ὑπομονῆς καὶ ἀνενίζουσι καὶ
διορῶσι πάντοτε διὰ τοῦ σκότους τῆς τυραννίας τὸ
οὐράνιον καὶ βαθμηδὸν καταυγάζον τὰς ἀδήμονας
αὐτῶν ψυχὰς φῶς τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλὰ πολλαχὲς ἡ
ἀνατολὴ τοῦ τῆς ἐλευθερίας καὶ εὐημερίας ἀστέρος
δὲν ἐπέρχεται, εἰμὴ μετὰ χρόνου πολλοῦ παρέλυσιν

καὶ μετὰ μεγάλων δοκιμασιῶν, ἃς ὕριστάνται πολλοὶ
κατὰ συνέχειαν γενεαί, ἐπὶ μόνῃ τὴν εὐημερίαν τῶν
ἀπογόνων αὐτῶν ἀποβλέπουσαι. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις
περὶ τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, ἅτινα ἀπολαύσαντα διὰ τῶν
δοκιμασιῶν τῶν προγόνων αὐτῶν, καὶ ἰδόντα πραγ-
ματοποιούμενον μετὰ δουλείαν αἰῶνων πολλῶν τὸ παμ-
πόθητον αὐτῶν δειροπώλημα, τὴν ἐλευθερίαν, ἥδη
ἐλεύθερα καταστάντα, τρέπονται ἐπὶ τὰς ἐρίδας καὶ
διχονοίας, τὰς ἐρινύας ταύτας, ἀφ' ὧν οἱ πρόγονοι αὐ-
τῶν κατεστράφησαν καὶ παρ' ὀλίγον ἄρδην ἐξηρπάζοντο!

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἰδὼν τὴν λαμπράν κατὰ τῆς Ἀφρι-
κῆς ἐπιτυχίαν ἐκείνην, ἀπεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ τὰ
αὐτὰ καὶ κατὰ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ Ὀστρογοθικοῦ κράτους,
περιελθόντος κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰς μεγάλας
ταραχάς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοδορίου τοῦ
βασιλέως αὐτῶν (I) παρέλαβε τὴν ἀρχὴν ἡ θυγάτηρ
αὐτοῦ Ἀμαλαθύνθα, ἐπιτροπεύουσα τὸν ἀνήλικον διὰ-
δοχον Ἀταλάριχον, ὅστις δυσαναχατῶν πρὸς τὴν ὑπὸ
τῆς ἀδελφῆς, αὐτοῦ διδομένην αὐτῷ αὐστηρὰν ἀντρο-
φήν, κατέφυγε πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ ἀπέθανεν ἐν
ἔτει 534. Ἡ Ἀμαλαθύνθα φανεύεται μετ' ὀλίγον
ὑπὸ Θεοδώτου τινὸς πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐνατενίζοντος,
καὶ ἀναγορεύσαντος ἑαυτὸν αὐτοκράτορα τοῦ Ὀστρο-
γοθικοῦ κράτους. Ἡ περίστασις αὕτη ἦν εὐνοικοτά-
τη τοῖς βουλευμασι τοῦ Ἰουστινιανοῦ, πέμψαντος κατὰ
τῆς Ἰταλίας τὸν Βελισάριον μετὰ ἐπὶ χιλιάδων
στρατιωτῶν, λόγῳ μὲν τὸν θάνατον τῆς τοῦ Θεοδορί-
ου θυγατρὸς ἐκδικηθησόμενον, ἔργῳ δὲ τὰ τῆς Ἀφρι-
κῆς καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ἐφαρμόζοντα.

Πλησιάσαντος τοῦ Βελισαρίου εἰς Ἰταλίαν, ἡ μὲν
Σικελία καθυπευαίχῃ ἐκουσίως, ἡ δὲ Νεάπολις πολι-
ορκηθεῖσα ἐλεηλατήθη, ἐνῶ ὁ Θεοδότος ὑπὸ τῶν ἰδίων
φεύγων ἐφορῶντο. Τὸ δεύτερον τῆς ἐκστρατείας ἔτος,
536, ὁ Βελισάριος κατέλαβεν ἀναιμωτὶ τὴν Ῥώμην,
ὡχυρωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ νεωστὶ ἀναγορευθέντος βασι-
λέως Οὐτίγιως, ὅστις συμμαχήσας μετὰ τῶν Φράγ-
κων περιέμενε τὸν ἐχθρὸν ἐν Ῥαβέννῃ· μετανοήσας
ὅμως ὅτι κατέλιπε τὴν Ῥώμην ἐπέρχεται πολιορκή-
σων ἐν αὐτῇ τὸν Βελισάριον, ὅστις ἀνέπτυξε κατὰ
τὴν περίστασιν ταύτην πᾶσαν τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ
τὸ στρατιωτικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ἐπιπίπτων συνεχῶς
κατὰ τῶν πολιορκιῶν, μυρίας ἐξουρσικῶν κατ' αὐτῶν
μηχανάς, καὶ προπολεμῶν τὸ πλεῖστον αὐτοὺς ἀπὸ
τῶν τειχῶν.— Ὁ Οὐτίγις, βλέπων τὸ ἀδύνατον τῆς
ἐκπορθήσεως τῆς Ῥώμης, ὑπὸ τοιοῦτου ἀσπιζομένης
στρατηγοῦ, ἐπρότεινεν αὐτῷ ἐπὶ τέλους πολυειδεῖς
συμβάσεως τρόπους, ὡς ἀπέβριψεν ὁ Βελισάριος,
ζητῶν ἐπιμόνως ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν. Μαθὼν δὲ
ὅτι Ἕλληνες ἐστασίαζον ὀπισθεν αὐτοῦ ἡναγκάσθη,
μετὰ ἐνιαυσίους σχεδὸν ἀγῶνας, νὰ παραιτηθῇ τῆς

(1) Ὁ Θεοδόριχος υἱὸς Ὀστρογότθου τινὸς ἡγεμό-
νος, ἀνατραφεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡς ὁμηρος, καὶ
τιμώμενος ὑπὸ τοῦ τότε αὐτοκράτορος Ζήνωνος ὑπὸ
φόβου μᾶλλον ἢ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, ἐπῆλθε καὶ
κατέστρεψε τῇ συναινέσει τοῦ αὐτοκράτορος τὴν μάλις
κατασταθεῖσαν ἐν Ἰταλίᾳ ἀρχὴν τῶν ὑπὸ τὸν Ὀδοακρον
Γερμανικῶν (493).

πολιορκείας καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ 'Ραβένναν. Ἐνῶ δὲ ὁ Βελισαριος καταλαβὼν πολλὰς τῆς Ἰταλίας πόλεις, ἐξήτει παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀποστολὴν βοήθειας ἀναγκαιοτάτης κατὰ τῶν βρῆθρων, ὁ αὐτοκράτωρ ἐπεμψε μὲν τὴν βοήθειαν, ὑπὸ τὴν στρατηγείαν ὅμως τοῦ εὐνούχου Ναρσῆ, δυσπιστῶν πρὸς τὸν συκοφαντηθέντα αὐτῷ Βελισαριον.

Ἡ ἀναγκαιότης τῆς θριγμυεούσης τοῦ Βελισαρίου πορείας ἐπὶνεύγει τὴν ὑπὸ τῶν πρὸς βοήθειαν τοῦ Οὐίτιγως ἐπελθόντων Βουργουνδιῶν καταληψίν, λεηλασίαν καὶ ἐρήμωσιν τῶν Μεδιολανῶν, τῆς μεγαλτέρας σχεδὸν ἐν Ἰταλίᾳ μετὰ τὴν Ῥώμην πόλεως. Ταῦτα δὲ μαθὼν ὁ Ἰουστινιανὸς μεταπέμψατο τὸν Ναρσῆν καὶ ἀφῆκεν αὐτῷ τὴν ἀρχιστρατηγίαν τῷ Βελισαρίῳ.

Ὁ Οὐίτιγος κατέρυγε βραδύτερον εἰς μέσον εὐφροσιν, δι' οὗ ἡδυνήθη ν' ἀποσοβῇ τὸν ἀπὸ τοῦ Βελισαρίου κίνδυνον· διότι παρεκίνησε τὸν τῆς Περσίας βασιλέα Χοσρόην νὰ κηρύξῃ κατὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ πόλεμον, ὥς δυσαρεστηθεὶς διὰ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ κκώσεις αὐτοῦ. Ὁ Ἰουστινιανὸς ὑποσχεθεὶς τὴν καταπαυσιν τοῦ πολέμου, πέμπει εἰς Ἰταλίαν πρέσβεις εἰρήνης, ἐνῶ ὁ ἀτυχὴς Βελισάριος ἡτοιμάζετο νὰ πολιορκήσῃ τὴν 'Ραβένναν, καὶ οὕτω νὰ περαιώσῃ τὸν πόλεμον διὰ τῆς ἐντελοῦς τῆς Ἰταλίας καθυποναξέως· αἰσθανόμενος ὅμως προσβαλλομένην τὴν ἰδίαν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, ὑπὲρ ὧν τοσούτους προεκινδύνει χρόνους, καὶ βλέπων τὸ ἄδικον καὶ ἴσως ἄβουλον τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀπεφάσισε, καίτοι παρὰ τοῦ ἀποφασισθέντος ἐν τῇ ἐπιτομῇ καὶ ἐσεβότο, εἰπερ τι καὶ ἄλλο, νὰ μὴ δεχθῇ οὐδεμίαν σύμβασιν, καὶ ἡ, καθυποτάξας τοὺς Γότθους, νὰ θέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν στέφανον τοῦ θριαμβοῦ, ἢ νὰ πῆσῃ ἐνδοξον θῦμα ὑπὲρ τῆς δόξης ἑαυτοῦ καὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ ἔθνους του.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ Βελισαρίου κατενόησαν καλῶς οἱ Γότθοι. Ὅθεν ἠπιστοῦντες πρὸς τὸν Οὐίτιγιν, ὑπόσχονται κρυφὰ τῷ Βελισαρίῳ ὅτι παραδοθήσονται αὐτῷ, ἅμα αὖτις, ἱπποτάς τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἀναγορεύσῃ ἑαυτὸν βασιλέα τῆς Ἰταλίας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὅτε πᾶν αἰσθημα ὑψηλὸν καὶ ἀγαθὸν ἀπέστη ἀπὸ τὰς καρδίας ἀπάσας, ὅτε αἱ σπᾶναι ἀρεταὶ καὶ ἀφοσιώσεις κατεκλυδονίζόμεναι συνεχέοντο καὶ ἐχάνοντο ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκείνῃ τῶν παθῶν τρικυμίᾳ καὶ ταραχῇ, τίς ἤθελεν ἀποσκορακίσει μακρὰν αὐτοῦ τὴν τοιαύτην τύχην τυφλῶς προπίπτουσαν αὐτῷ; πολλῶν δὲ μᾶλλον ὁ Βελισάριος, ὅστις πολλὰ εἶχε τὰ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ παράπονα. Καὶ ὅμως ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ κατεπολέμησε μὲν ἐνδομύχως τὸν πειρασμὸν τοῦτον, ὑπεκρίθη δὲ ὅτι συγκατανοεῖ καὶ πάραυτα αἱ θύραι τῆς λιμωτιούσης 'Ραβέννης ἠνεώχθησαν καὶ ὁ Βελισάριος εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ θριαμβεύων. Ἐνῶ δὲ ἡτοιμάζετο νὰ ἐκδιώξῃ τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ τελευταῖον γοτθικὸν λείψανον, ὁ αὐτοκράτωρ μετεκάλεσεν αὐτὸς αὐτὸν σπουδαίως. Οὗτος δὲ, καὶ τοὶ ἀγανακτῶν, ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ αἰχμαλώτου βασιλέως Οὐίτιγως, καὶ, παραλαβὼν τοὺς θησαυροὺς τῆς 'Ραβέννης, ἐρρίφθη αὐτῷ εἰς τοὺς πόδας τοῦ αὐτοκράτορος, ὃν ἔσωσε καὶ ἐτίμησε καὶ

ἐδόξαεν! Ὁ δὲ Οὐίτιγος ὥς πρὸ 4 ἐτῶν (536) ὁ Γαλίμερ οὐ μόνον δὲν κατεδικάσθη, ἀλλὰ καὶ ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τὸ ἀξίωμα τοῦ Πατρικίου.

Περὶ δὲ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰσέβαλον αὖθις ἐξ ἀνατολῶν μὲν ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν οἱ Πέρσαι, οὗς ἀπεδίωξεν ὁ Βελισάριος μετὰ μεγίστων κόπων ἐν βορρᾷ δὲ, διαβάντες τὸν Δανούβιον, καὶ τὰ πολλὰ τῶν Βυζαντινῶν φρούρια περιφρουροῦντες, οἱ Βούλγαροι, οἱ Ἀρβες, οἱ Λογγοβάρδοι, οἱ Τεπίδοι, οἱ Σλάβοι καὶ ἄλλα βάρβαρα ἔθνη, ὧν τὰ πλεῖστα ἐποχωρήσαν πρὸ τῶν πυλῶν μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μεταχειρισθέντα τὰς ὁμοτέρας τῶν ἀπανθρωπιῶν κατὰ τῶν ἀπαγομένων ἀσθενῶν κατοίκων. Ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ, ἐνθα ἡ ἀναχώρησις τοῦ Βελισαρίου ἀνεζωπύρηνσε τὸ ἀποσβεσθὲν τῶν Γότθων θάρρος ἀνηγορεύθη βασιλεὺς αὐτῶν ὁ ἀριστος τῶν νεανίσκων Τωτίλας (541), καὶ ἐπεχείρουν τὴν ἀνάκτησιν τῆς Ἰταλίας, βοηθούμενοι μάλιστα ὑπὸ τῶν κατοίκων, οἵτινες ὑπέφεραν τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῆς πλεονεξίας τῶν ἐπὶ ὀλίγων ἀρξάντων αὐτοῖς αὐτοκρατορικῶν, τοσούτω μᾶλλον, καθ' ὅσον ἔδλεπον τὸν ἡγεμόνα Τωτίλαν ἀνδρεῖν ὄντα, πρῶως δὲ καὶ φιλενθρώπως πρὸς αὐτοὺς ἔχοντα. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ τοὶ βλέπων, ὅτι ὁ Βελισάριος ἦν ἀναγκαιότατος εἰς τοὺς κατα τῶν Περσῶν πολέμους, ἐπεμψε οὐδὲν ἥττον αὐτῷ, κατὰ τοῦ Τωτίλα, ἀποδῶξαντος πανταχόθεν τοὺς αὐτοκρατορικοὺς.

Οἱ Γότθοι γίνονται κύριοι τῆς Ῥώμης ἐν ἔτει 546, ὁ δὲ Τωτίλας, βλέπων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρήσῃ αὐτὴν, κατεκρίνησε τὴν τύχην αὐτῆς καὶ ἔδραμε πρὸς τὴν Ἀπουλίαν. Ὁ Βελισάριος ὅμως ἀνοικοδομήσας τὰ τεῖχη ἔστειλε τὸ δεύτερον ἡδὴ τὰς κλείς τῶν πυλῶν τῆς τῷ αὐτοκράτορι· ἀλλὰ μὴ λαμβάνων οὐδεμίαν ἐπὶ πέντε ἔτη βοήθειαν ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπανῆλθεν ἐν ἔτει 549 εἰς Κωνσταντινούπολιν (1), ἀναδειχθεὶς ἐπαρχος τοῦ πραιτωρίου τῆς Ἀνατολῆς.

Ἄλλ' οἱ ἀγῶνες, οὗς ἡ ἀνατολικὴ αὐτοκρατορία ὑπέστη ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐπὶ Βελισαρίου καὶ ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ναρσῆ, τοῦ ἀποδιώξαντος ἀπ' αὐτῆς καὶ τὰ τελευταῖα τῶν Γότθων λείψανα, ἀπέθυσαν ἐπὶ τέ-

(1) Ἡ κατάκτησις τῆς Ἰταλίας συνεπληρώθη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Βελισαρίου Ναρσῆ, ἀνδρὸς πολεμόφρονος καὶ θηριώδους, ὅστις κατενίκησε καὶ κατέσφαξε τὸν Γοτθικὸν στρατὸν μετὰ τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ Τωτίλα, κατὰ τὴν περὶ Ταγίνας μάχην, καὶ ἐπεμψε τὸ τρίτον εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὰς κλείς τῆς Ῥώμης, ἧτις πεντάκις ἀπὸ τοῦ 410 ἔτους κυριευθεῖσα, ἀνεπαύθη ἔτη τινά. Τελευταῖον οἱ Γότθοι, δοκιμάσαντες τὴν τύχην αὐτῶν εἰς ἐτήρην παρὰ τὸ Γαλάκτιον ὄρος μάχην, ἡγούμενου αὐτῶν τοῦ βασιλέως Τηίου, καὶ νικηθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ μετὰ τινὰς ἐκ μέρους αὐτῶν μεταμεληθέντων ἀντιστάσεις, παρεδόθησαν εἰς τὸν Ναρσῆν ἐν ἔτει 554, ὅστις ἄλλους μὲν αὐτῶν ἔστειλεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ἄλλους δὲ ἀφῆκε ν' ἀναχωρήσωσιν εἰς τὸ Νωρικὸν καὶ τὴν Ῥαιτιαν. Οὕτω δὲ ἡ Ἰταλία κατέστη Ῥωμαϊκὴ, μεταβληθεῖσα εἰς Ἐξαρχίαν, ἧς καθέδρα ἐγένετο ἡ 'Ραβέννα.

λους ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι διὰ τὸ ἄττατον καὶ ἀσύ-
νετον τῆς Βυζαντινῆς αὐλῆς, ἥεις ἠναγκάσθη τὸν ἄλ-
λως τε ἀξίως ἐπὶ δεκαπενταετίαν διοικήσαντα τὴν Ἰ-
ταλίαν Ναρσῆν, νὰ καλέσῃ εἰς αὐτὴν τοὺς Λογγοθέ-
ρους, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Ἀλβέρτου (568)
καταλαβόντες τὴν Ἰταλίαν, ἀπεκατέστησαν ἐν αὐτῇ
μόνιμως μέχρι τινός.

Οὐχ ἦντοι ὅμως ἡ μνήμη καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰου-
στινιανοῦ περιῆλθον καὶ ἔμεινον σθεαστὰ τοῖς μεταγε-
νεστέροις, οὐ μόνον διὰ τῆς ἀπὸ τῶν πολεμικῶν ἐπι-
χειρήσεων δόξης, ἀλλὰ καὶ ἐνεκα τῶν ἐσωτερικῶν
αὐτοῦ διατάξεων ἢ θεσμῶν καὶ τῆς τακτοποιήσεως
τῆς νομοθεσίας τοῦ κράτους, ἣν ἐνήργησε δι' ἀνδρῶν
εἰδημόνων καὶ τῶν σοφωτέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.
Ἀρχηγὸν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἔθετο τὸν φί-
λον καὶ ἀγαπῶντα αὐτῷ Τριβοτιανόν, ὑπὸ τῆς δραστη-
ρίου τοῦ ὁποίου φιλοπατίας ἀνεφάνησαν κατ' ὀλίγον
ἡ Συλλογὴ τῶν διατάξεων τῶν προτέρων αὐτοκρατό-
ρων (ἡ ἐπικληθεῖσα Κώδιξ Ἰουστινιανού)· ταύτην δὲ
ἠκολούθησε ἑτέρα συλλογὴ κρίσεων καὶ ἀποφάσεων
τῶν περιφημοτέρων νομοδιδασκάλων, ἐπικληθεῖσα Παν-
δέκται ἢ Digesta. Ἡ ὀγγώδης ὅμως αὕτη συλλογὴ
συνεπληρώθη ὑπὸ περιόδων τετμημένων καὶ ἀποσπα-
σμάτων κολοβῶν, καὶ νῦν μὲν σχοινοτενῶν καὶ δυσε-
ξηγήτων, νῦν δ' ἐκ μιᾶς φράσεως ἢ λέξεως ἀποτε-
λουμένων, μετὰ παραπομπῶν εἰς τοὺς συγγραφεῖς
ἄρ' ὧν ἐλήφθησαν. Συγχρόνως δ' Ἰουστινιανὸς συνέταξε
καὶ ἐπιστημονικόν τι στοιχειῶδες περὶ δικαίου βιβλίον,
τὰς Institutiones, ἐρανισθεῖσας τὰς πλείστας ἐκ τοῦ
Γαίου, οὗ τὸ σύγγραμμα ἦν ἐν Ῥώμῃ τὸ ἐν χρήσει
παρὰ τῇ νεολαίᾳ ἡγεμιδίων τοῦ δικαίου (2). Τοῦτοις
δὲ προσετέθησαν ἐφεξῆς καὶ αἱ νέαι τοῦ Ἰουστινιανοῦ
διατάγαι αἱ ἐπικληθεῖσαι Νεαφαί (novell). Τὸ δὲ
ὅλον, ὃ καρπὸς τῆς παλαιᾶς καὶ βάσις τῆς νέας νομο-
θεσίας ὀνομάζεται Corpus juris.

Παρὰ τὰ ἔργα ταῦτα, ἐδόξαται τὸ ὄνομα τοῦ Ἰου-
στινιανοῦ αἰ σκόδδμαί δι' ὧν καθωράϊζε τὰ πλείστα
τῆς ἐπικρατίας αὐτοῦ μέρος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει
δὲ μόνον ἰδρύσατο εἰκοσι καὶ πέντε ναοὺς, ἐν οἷς καὶ
τὸν τῆς ἁγίας Σοφίας, μέγα καὶ περικαλλέστατον οἰ-
κοδόμημα, σχεδιασθὲν ὑπὸ Ἀνθεμίου τοῦ Τραλιανοῦ,
καὶ εἰς ἀνέγερσιν τοῦ ὁποίου εἰργάσθησαν ἐπὶ ἑξ ἔτη
δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν, καὶ ἐξοδεύθησαν κατὰ τοὺς
νῦν ὑπολογισμοὺς ὑπὲρ τὰ 14,000,000 φιορίνια.
Ἐκτὸς τούτων ἔκτισε νοσοκομεῖα, γεφύρας καὶ ὑ-
δραγωγεῖα· μάλιστα δὲ μέγα πλῆθος φρουρίων καὶ
ὀχυρωμάτων, ὡς περικυκλωμένης τῆς ἐπικρατείας
πανταχόθεν ὑπὸ ἐχθρῶν παντοίων. Ὁ ἱστορικὸς Προ-
κόπιος συνέγραψε πόνημα ἰδίον περὶ τῶν κτισμάτων
τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἔνθα ἀναφέρει τὰ δημόσια οἰκοδομή-
ματα, ὅσα ὁ αὐτοκράτωρ ἀνήγειρεν ἢ ἐπαυῶρθε.

καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐπικράτειαν. Πρὸς τὰς ἐπιχειρή-
σεις ὅμως ταύτας χρῆζων πολλῶν χρημάτων
κατεβάρυνεν ἀδιαλείπτως διὰ φόρων τὸν λαόν, καὶ ἔ-
παυσε τὴν μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων τῇ ὑποθήκῃ
τοῦ ἐπάρχου, καὶ κατέσγησαν διὰ παντός οἱ τῶν Ἀ-
θηνῶν φιλόσοφοι καὶ ῥήτορες (Ζωναρ. Βιβλ. ΙΔ, 6), ἐξ
ᾧ οἱ τελευταῖοι ἐπὶ μετανέστησαν εἰς Περσίαν, ὅθεν
ὅμως ἐπέστρεψαν δυσηρεστημένοι κατὰ τοῦ μονάρχου
τῶν Περσῶν Χοσρόου, ἡ περὶ φιλοσοφίας καὶ ἀγαθότη-
τος τοῦ ὁποίου φῆμη εἰλκυσε αὐτοὺς πρὸς τὴν ἐπι-
κράτειάν του.

Περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ ἀρκτικόν καὶ ἀνατολι-
κὸν τοῦ κράτους μέρος ἐταράττετο καὶ ἐκινδύνευε
συνεχῶς ὑπὸ τῶν βορείων βαρβάρων καὶ τῶν Περσῶν.
Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἠναγκάσθη ν' ἀγοράσῃ τὴν εἰρήνην
διὰ χρυσοῦ παρὰ τῶν βαρβάρων καὶ τῶν Περσῶν, ἡ
δὲ δόξα καὶ τὸ σθένος τῆς αὐτοκρατορίας κατέρρεε
βαθμῶδόν. Καὶ ὅμως κατὰ τὰς δεινὰς ταύτας περιστά-
σεις, καθ' ἃς ἄπαν τὸ κράτος πανταχόθεν κλυδωνιζό-
μενον διεσώζετο ὡς ἐκ θαύματος, δὲν ἔπαυσαν αἱ ἐσω-
τερικαὶ ταραχαὶ καὶ ἐπιχειρήσεις στάσεων. Πολλαὶ
δὲ συνέστησαν συνωμοσίαι κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος,
ἐν μιᾷ τῶν ὁποίων ἐμαρτύρησέ τις, βασιανίζόμενος,
ψευδῶς καὶ τὸν Βελισάριον, ὃν ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνεξε-
τάστως ἐβρίβιν εἰς δεσμὰ (563), ἐν οἷς μείνας ἐπὶ
ἑν ἔτος ἡλευθερώθη τὸ 564. Ἐν δὲ ἔτος μετὰ ταῦτα
ἐτελεύτησεν ὁ ἥρωας τοῦ αἵματος αὐτοῦ, ὁ μέγιστος
τῶν Βυζαντινῶν στρατηγός, ὅστις καίτοι δυνάμενος τὰ
πάντα νὰ καταπράξῃ διὰ τῆς τόλμης καὶ ἰσχύος αὐ-
τοῦ, ἔμεινε ὅμως οὐδὲν ἦντοι πιστός καὶ ἀφωσιω-
μένος τῷ ἡγεμόνι αὐτοῦ, ὅστις ἀντήμειψε διὰ τῆς περι-
φρονησεως καὶ τοῦ δεσποτηρίου τὰς μεγάλας αὐτοῦ
ἐκδουλεύσεις καὶ τοὺς ἀγῶνας. Ὀκτῶ δὲ μῆνας μετὰ τὸν
θάνατον αὐτοῦ, κατέστρεψε τὸν βίον καὶ ὁ Ἰουστινια-
νὸς εἰς ἡλικίαν ἑτῶν 84, βασιλεύσας ἔτη 38 μετὰ
δόξης, δυστυχίων καὶ πλημμελημάτων.

A. I.

ΗΘΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

Ο ΛΙΑΝ ΕΥΕΙΔΗΣ ΝΕΑΝΙΑΣ.

Α'. Ἡ ἐπιστήμη.

Ὁ Φερδινάνδος ἦτο νέος τοσοῦτον εὐειδής, ὥστε
καὶ εἰς γυναικα αὐτὴν δυσκόλως ἤθελες ἀπαντήσῃ
καλλονῇ τοιαύτῃ. Ἦτο δὲ μονογενής, καὶ ἡ πρὸς
αὐτὸν στοργὴ τῶν γονέων του οὕσα ἀπερίοριστος,
κατέστησεν αὐτὸν κακοαναθρεμμένον. Οὐδέποτε ἐλάμ-
βανεν εἰς χεῖράς του βιβλίον διὰ νὰ σπουδάσῃ· ἀντὶ
δὲ τούτου, εἰ γονεῖς του τῷ ἐδιδόν ἀκαταπαύτως
πλακούντια. Ἦθελεν εἶσθαι εὐτυχὴς ὁ Φερδινάνδος,
ἐὰν ἠδύνατο νὰ τρώγῃ ἀκαταπαύστως πλακούντια,
καὶ πάντοτε νὰ μένῃ παιδίον... Ἀλλὰ τοῦτο, ὡς ἔκα-

(2) Αἱ Institutiones τοῦ Γαίου ἀνεκαλύφθησαν, ἐν ἔτει
1816, ἐν τινι παλιμψήστῃ τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐκκλη-
σίας τῆς Βερὸνης, καὶ μετεφράσθησαν τὸ πρῶτον Γαλ-
λιστῇ, ἐν ἔτει 1827, ὑπὸ τοῦ J. E. Boulet, δικηγόρου
παρὰ τῷ κακουργοδικῷ τῶν Παρισίων.